

امام خمینی (س) و مفاهیم اخلاقی

(۳۰)

تواضع

اکبر رضوی

سرشناسه	: رضوی، اکبر، ۱۳۵۴ -
عنوان و نام پدیدآور	: تواضع / نویسنده اکبر رضوی.
مشخصات نشر	: تهران: مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (س)، مؤسسه چاپ و نشر عروج، ۱۳۹۶.
مشخصات ظاهری	: ۱۳۵ ص.
شابک	: ISBN: ۹۷۸ - ۹۶۴ - ۲۱۲ - ۴۸۵ - ۵
یادداشت	: کتابنامه: ص. ۱۳۱ - ۱۳۵؛ همچنین بصورت زیرنویس.
فروست	: امام خمینی (س) و مفاهیم اخلاقی: ۳۰.
موضوع	: خمینی، روح الله، رهبر انقلاب و بنیانگذار جمهوری اسلامی ایران، ۱۲۷۹ - ۱۳۶۸. -- دیدگاه درباره فروتنی / فروتنی -- جنبه های مذهبی -- اسلام.
شناسه افزوده	: مؤسسه چاپ و نشر عروج.
رده بندی کنگره	: ۹ ت ۳۷ ف ۱۵۷۴/۵ DSR
رده بندی دیویی	: ۹۵۵/۰۸۴۲۰۹۲
شماره کتابشناسی ملی	: ۲۹۵۸۶۶۷

کد / م ۳۱۰۳

مؤسسه چاپ و نشر عروج

تواضع

نویسندگان: اکبر رضوی

ناشر: مؤسسه چاپ و نشر عروج (وابسته به مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (س))

چاپ اول: ۱۳۹۷

شمارگان: ۱۵۰۰ نسخه

قیمت: ۸۰۰۰ تومان

• فروشگاه شماره یک: خیابان انقلاب، بین ۱۲ فروردین و فخر رازی، پاساژ ظروفچی، تلفن: ۶۶۴۹۳۰۸۱ - دورنگار: ۶۶۴۰۰۹۱۵

• فروشگاه شماره دو: خیابان انقلاب، چهار راه حافظ، تلفن: ۶۶۷۰۱۲۹۷

• مراکز پخش: امور نمایندگیها و نمایشگاهها، تلفن: ۶۶۴۰۴۸۷۴

• امور سفارشات و بازرگانی، تلفن: ۶۶۴۸۹۱۶۰

• فروشگاه مجازی مؤسسه عروج www.roujpub.com

نشانی الکترونیکی: pub@imam-khomeini.ir

[http:// imam-khomeini.ir](http://imam-khomeini.ir)

فهرست مطالب

۹	مقدمه ناشر
۱۱	مقدمه مؤلف
۱۳	کلیات
۱۳	مفهوم‌شناسی تواضع
۱۶	فرق تواضع با تملق و تذلل
۱۸	اهمیت تواضع
۱۸	۱. فطری بودن تواضع
۱۹	۲. تواضع و فلسفه عبادات
۲۳	تواضع از دیدگاه آیات، روایات و سیره بزرگان
۲۳	آیات قرآن
۲۹	روایات
۳۱	تواضع در سیره اولیا و بزرگان
۳۳	۱. سیره پیامبر اسلام و ائمه اطهار علیهم‌السلام
۳۶	۲. سیره و روش علما و حکما

- ۳۹ اقسام و درجات تواضع
- ۳۹ تواضع ممدوح و مذموم
- ۳۹ الف. تواضع ممدوح
- ۶۱ ب. تواضع مذموم
- ۶۹ درجات تواضع
- ۷۰ ۱. تواضع اولیا و انبیای عظام
- ۷۱ ۲. تواضع اهل معرفت
- ۷۲ ۳. تواضع حکما
- ۷۲ ۴. تواضع اهل ایمان
- ۷۳ راه‌های دستیابی به تواضع
- ۷۳ الف: علمی
- ۷۳ اول: توجه به عظمت خدا، آفرینش و ضعف خویش
- ۷۶ دوم: شناخت زشتی تکبر و تأمل در آثار و فواید تواضع
- ۷۷ سوم: دانش و آگاهی
- ۷۹ ب: عملی
- ۷۹ اول: انجام فرائض دینی
- ۸۰ دوم: شرح صدر
- ۸۱ سوم: شکر
- ۸۴ چهارم: اشتغال به کارهای کوچک
- ۸۷ پنجم: معاشرت با فقرا و توده مردم
- ۸۸ ششم: دقت در عیوب خویشتن

هفتم: دوری از تشبه به صفات متکبران.....	۸۹
هشتم: گریز از شهرت طلبی و ریاست خواهی.....	۹۱
نهم: پرهیز از ستایش دیگران.....	۹۲
موانع تواضع.....	۹۵
۱. تکبر، خودبینی و حب نفس.....	۹۵
۲. جهل.....	۹۷
۳. غفلت.....	۹۸
۴. حسد.....	۱۰۰
۵. دارایی، مال و ثروت.....	۱۰۳
ثمرات و آثار تواضع.....	۱۰۵
الف. آثار فردی.....	۱۰۵
زیادی نعمت.....	۱۰۵
قبولی عبادات.....	۱۰۶
سربلندی و بزرگی مقام.....	۱۰۷
کمال عقل و پرورش آن.....	۱۰۹
آرامش و وقار.....	۱۱۲
ب. آثار اجتماعی.....	۱۱۴
۱. پیش سلامی.....	۱۱۵
۲. پذیرفتن پیشنهاد و انتقاد دیگران و قبول حق.....	۱۱۹
۳. معاشرت با فقرا و افراد پایین تر از خود.....	۱۲۰
۴. کمک کردن در کارهای خانه.....	۱۲۲

۵. محبت ۱۲۳
۶. شخصیت سازی ۱۲۵
۷. سبب رفع ظلم و ستم ۱۲۷
- نتیجه گیری ۱۲۸
- کتاب نامه ۱۳۱

مقدمه مؤلف

در طول تاریخ، انبیا و اولیای الهی در صدد بودند تا انسان را از تبعیت هواهای نفسانی برهانند و او را به لذت و سعادت حقیقی که همان عبودیت و بندگی خدای تبارک و تعالی است، رهنمون سازند. یقیناً یکی از سلسه ارزش‌ها و خصلت‌های نیک انسان «تواضع» می‌باشد که جایگاه ویژه‌ای در اخلاقیات دارد؛ زیرا اگر این صفت بر رفتارهای انسانی پرتو افکند، بسیاری از فضایل، خود به خود نمایان شده و از بروز ردائیل اخلاقی همچون کبر و حسد جلوگیری می‌کند.

در فرهنگ اسلامی، احترام و ارزش انسان‌ها بر معیارها و ملاک‌های معنوی و اصیل بنیان نهاده شده است. ملاک‌های دروغین و ظاهری همچون: پول، مقام، جاه، قدرت و... زمانی ارزش محسوب می‌شود که در جهت ارزش‌های الهی مورد استفاده قرار گیرد.

در دنیای امروز، با این‌که برخی از جوامع در زمینه‌های مادی پیشرفت کرده‌اند، ولی بی‌اخلاقی‌هایی هم دیده می‌شود که نشانگر عدم پایبندی به اخلاق و فضایل اخلاقی است. در برابر این تفکر، افرادی

هستند که با رعایت اخلاق، چه در بعد سیاسی و چه در ابعاد دیگر پیشرفت می‌کنند و دل‌های میلیون‌ها انسان پاک‌باخته را با خود همراه می‌سازند و از چهره‌های معنوی دنیا محسوب می‌شوند.

یکی از زیبایی‌های اخلاق انسانی، صفت تواضع است. فروتنی به هر میزان از پوچ‌گرایی و ضد ارزشی به دور باشد، به همان میزان پراحتر و پسندیده‌تر است.

تواضع، در معاشرت و محاورات اجتماعی تأثیر بسزایی دارد، چنانچه یک صفت ممتاز در بزرگان دین و خصوصاً نبی اعظم محمد مصطفی صلی الله علیه و آله می‌باشد که حضرتش به واسطه این صفت، بسیاری از مشرکان را به دین اسلام دعوت نمودند.

امام خمینی ره با عمل و گفتار خود مکتبی را در باب اخلاقیات مطرح کردند که یکی از مبانی مهم انسان‌شناسی محسوب می‌شود.

در مکتب اخلاقی امام مفاهیم به گستره انسان شدن و الهی گشتن آدمی وسعت دارد. امتیازهایی که در مکتب اخلاقی امام می‌درخشد، می‌تواند چراغی فروزان، فرا راه جویندگان حقیقت و طالبان فضیلت باشد و سرمشقی شود برای آنانی که در این وادی گام می‌نهند.

در این نوشتار سعی شده تواضع از منظر امام بررسی گردد و اهمیت، اقسام و درجات آن بیان شود. طبیعی است که راه‌های تحصیل تواضع شناخت موانع و آثار آن، می‌تواند در شناخت انسان و رسیدن به کمالات عالی انسانی مؤثر باشد.